

3. Bygninger og anlegg

3.2. Trevirke. Sopp- og insektangrep: Tømmersopper

Dette informasjonsblad er utarbeidet av Mycoteam as, konsulenter i sopp- og insektspørsmål, på oppdrag av Riksantikvaren.

Se også informasjonsblad med generelle opplysninger om sopp- og insektangrep i trevirke..

Utgitt oktober 1991.

Fotografisk opptrykk 2010.

Trykk: DMT kommunikasjon AS

Fruktlegeme av tømmersopp i overgang mellom vegg og tak. Angrepet skyldes lekkasje i takkonstruksjonen, og det har gått ut over verdifulle takmalerier fra 1804.

Tømmersopper (*Antrodia* sp., *Fibroporia* (*Poria*) *vaillantii*)

Beskrivelse

Tømmersoppens fruktlegemer er hvite, puteformede og med fine porer på undersiden. Hvite, bøyelige strenger kan forekomme, likeså hvitt overflatemycel. Fruktlegemene dannes sjelden i hus.

Tømmersoppene krever en fuktighet på 40-50% og en temperatur på 25-40°C for å kunne etablere seg i bygninger. Skader forårsaket av tømmersopp er vanlige å finne i laftetømmer og i takkonstruksjoner. I moderne hus finnes de ofte i forbindelse med lekkasjer i badetrom. Soppene kan også forårsake omfattende skader i krypkjellere.

Tømmersoppene gir brunrøte, og det dannes store sprekkeklosser ved nedbrytning av trematerialene. Under gode vekstforhold danner enkelte av tømmersoppene et hvitt overflatemycel med hvite, bøyelige strenger. Strengmycelet forblir mykt selv når det tørker. Soppene har god evne til å overleve uttørring.

Behandling

1. All fukttilgang må stanses.
2. Er det ikke fare for ny oppfuktning, og bæreevnen til materialene ikke er svekket, kan de beholdes. Trematerialer hvor bæreevnen er sterkt svekket, eller der ny fukttilgang ikke er mulig å forhindre, bør fjernes med en sikkerhetssone på ca 20 cm fra siste synlige angrep. Dette må gjøres fordi sopptrådene (hyfene) finnes i materialene før råten blir synlig. Hvis det er fare for ny oppfuktning, bør angrepne materialer erstattes med trykkimpregnert virke, eller materialene kan behandles med et soppdrepende middel.
3. Kjemisk sanering er ikke nødvendig. Tømmersoppene angriper dessuten ofte kjerneveden, og denne er det ikke mulig å impregnere med soppdrepende midler.

Bemerkninger

“Hvit tømmersopp” brukes som en fellesbetegnelse på en rekke nær beslektede sopper, noe som forklarer det sterkt varierende utseende. Karakteristiske er de hvite, bøyelige strengene når de finnes. På soleksponerte tømmervegger og i takkonstruksjoner er det ofte angrep av *Antrodia xantha*. Dette er en tømmersopp som tåler høye temperaturer og langvarig tørke. Soppen kan ha sitrongule fruktlegemer. Angrep av tømmersopp kan forveksles med angrep av ekte hussopp, spesielt er råtestrukturen i veden lik hos ekte hussopp og “hvit tømmersopp”, og begge kan danne et hvitt, kraftig overflatemycel. De kan skilles på strengene og fruktlegemenes utseende, men hvis det er usikkerhet om bestemmelsen, bør fagfolk tilkalles for nærmere analyse.